

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **Mgr. M. Š.**, proti žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy, Obvodní ředitelství policie Praha IV**, se sídlem U Plynárny 972/2, Praha 4, proti nezákonnému zásahu žalované, o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 1. 2014, č. j. 11 A 69/2013 - 81,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovaná **je povinna** nahradit žalobci náklady řízení o kasační stížnosti ve výši 105 Kč ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobou podanou dne 13. 5. 2013 k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) se žalobce domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalované, který měl spočívat v tom, že žalobce byl dne 12. 3. 2013 v odpoledních hodinách ve Vršovické ulici, Praha 10, pod pohrůžkou předvedení donucován k předložení občanského průkazu, po nepřiměřeně dlouhou dobu omezován v pokračování v cestě svým motorovým vozidlem a byly pořizovány jeho obrazové záznamy.

[2] Městský soud rozsudkem ze dne 28. 1. 2014, č. j. 11 A 69/2013 – 81 (dále jen „napadený rozsudek“), žalobě vyhověl. Nejprve konstatoval, že napadený úkon policistů lze považovat

za zásah ve smyslu § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), neboť byl schopen přímo ovlivnit práva žalobce, minimálně již proto, že mu bylo ukládáno, aby aktivně činil, tj. předložil doklad prokazující jeho totožnost. Městský soud se dále zabýval pasivní legitimací žalované a shledal, že v nyní posuzované věci měla Policie České republiky postavení správního úřadu, neboť právě prováděla silniční kontrolu, v jejímž rámci mohla například ukládat pokuty, tedy rozhodovat jako správní úřad. Dle městského soudu nelze dovozovat nepřipustnost žaloby proti nezákonnému zásahu z toho, že žalobce vedle ní uplatnil rovněž nárok na přiměřené zadostiučinění dle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 82/1998 Sb.“), neboť se jedná o dva zcela odlišné a na sobě nezávislé právní instituty a ze žádného zákonného ustanovení nevyplývá jejich vzájemný vztah subsidiarity.

[3] Městský soud vyšel z předpokladu, že úkon v rámci výkonu veřejné moci musí být založen na zákonném zmocnění, musí směřovat k zákonem vymezenému účelu a nesmí být intenzivnější, než je nezbytně nutné. Dle názoru městského soudu nyní posuzovaný zásah v testu přiměřenosti neobstál, neboť nebylo prokázáno, že směřoval k zajištění činností taxativně uvedených v § 63 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o policii“). Důvod zásahu byl žalobci sdělen, až když se proti němu ohradil, sdělení navíc bylo zcela obecné („policie může pátrat po osobách a věcech“). Ani poté, kdy mělo být zjištěno, že žalobce není hledanou osobou, zasahující policista ve svém jednání směřujícím k vyžádání průkazu totožnosti žalobce neustal. Z toho měl městský soud za to, že odůvodnění zásahu policisty bylo účelové a skutečný důvod tohoto zásahu vyvstal v momentu, kdy žalobce učinil kroky směřující k zaznamenání registrační značky nesprávně zaparkovaného vozidla policie. Městský soud konstatoval, že pokud policista požaduje k prokázání totožnosti předložení občanského průkazu, pak by relevantní důvod tohoto zásahu měl sdělit k dotazu kontrolované osoby již na počátku úkonu natolik konkrétním způsobem, aby bylo možno dovodit existenci některého ze zákonných důvodů dle § 63 odst. 2 zákona o policii. Městský soud dodal, že dodatečné sdělení takového důvodu nepostačuje pro konstatování zákonnosti nyní posuzovaného zásahu. Pokud shledal nezákonnost zásahu, musel vyhovět i návrhu žalobce požadujícímu uložení povinnosti zničit související zvukově obrazový záznam, jenž lze dle jeho názoru považovat za směřující k obnově stavu před zásahem dle § 87 odst. 2 s. ř. s. Nepřisvědčil však žalobci v tom, že mu zasahujícím policistou nebylo umožněno pokračovat v jízdě osobním automobilem, neboť žalobce nebyl jakkoli omezován v pohybu a nebylo mu ani znemožněno ze stojícího vozidla vystoupit a odejít. Závěrem městský soud konstatoval, že z důvodů faktické přehlednosti a vykonatelnosti výroku napadeného rozsudku z něj vypustil některá slovní spojení (pozn. Nejvyššího správního soudu: městský soud měl patrně na mysli slovní spojení použitá žalobcem v petitu žaloby).

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalobce

[4] Proti napadenému rozsudku podala žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost, v níž namítla, že se městský soud vůbec nezabýval jejími argumenty ani skutečnostmi uvedenými ve správním spisu a neuvedl, z jakých důkazů vycházel při své úvaze o tom, že od počátku chyběl důvod pro posuzovaný zásah. Žalobce nebyl vyzván k předložení svého občanského průkazu, ale pouze k prokázání totožnosti, k čemuž stačilo i ústní prohlášení. Policista dle zákona o policii může k prokázání totožnosti vyzvat osobu, která odpovídá popisu hledané nebo pohřešované osoby. Rovněž je oprávněn pořídit si na svůj soukromý přístroj záznam části úkonu a předvést

pokračování

osobu, která svou totožnost prokázat odmítla a jejíž totožnost nebyla ověřena jiným způsobem. Stěžovatelka s poukazem na závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2011, sp. zn. 6 Ans 3/2011, podotkla, že její úkoly vyplývají z obecně formulovaného § 2 zákona o policii a její zákonem dané kompetence představují legitimní důvod zásahu do osobnostní sféry jednotlivce. Postup zasahujícího policisty byl nezbytný v důsledku podezření, že žalobce je hledanou či pohřešovanou osobou. Konfliktní jednání žalobce pak bylo nutné zaznamenat jako důkaz v souladu se závazným pokynem policejního prezidenta č. 199/2009.

[5] Dle názoru stěžovatelky jsou tvrzení městského soudu rozporná, když na jednu stranu konstatuje, že totožnost žalobce byla zjišťována proto, že hodlal pořizovat záznamy nesprávně zaparkovaného (policejního) vozidla, v druhém případě pak městský soud spojoval tento úkon se silniční kontrolou, ač ta byla prováděna pouze ve vztahu k řidiči vozidla. Tímto postupem městský soud zatížil napadený rozsudek vadou nepřezkoumatelnosti ve vztahu k pasivní legitimaci žalované. Městský soud se dále nezabýval jasně prokázanou skutečností, že příslušníci stěžovatelky zcela pregnantně označili důvod pro požadavek prokázání totožnosti. Vycházel též z podkladů, které nebyly součástí spisu, neboť stěžovatelka v průběhu řízení nevyslovila žádnou úvahu ohledně subsidiarity žaloby na ochranu před nezákonným zásahem k uplatnění nároku na přiměřené zadostiučnění podle zákona č. 82/1998 Sb. Městský soud se také nezabýval rozdílem mezi výzvou a donucením, když v I. výroku napadeného rozsudku je uvedeno, že žalobce byl donucován k předložení občanského průkazu, přestože v odůvodnění napadeného rozsudku se hovoří o výzvě. Městský soud rovněž svévolně upravil petit žaloby tím, že do výroku napadeného rozsudku nezahrnul tvrzení žalobce, že byl donucován k předložení občanského průkazu „*pohružkou předvedení*“. Stěžovatelka v této souvislosti konstatovala, že se nejednalo o žádnou pohružku, ale o poučení osoby o tom, jaká zákonem stanovená opatření mohou v případě neuposlechnutí výzvy následovat. Tím také v nyní posuzovaném zásahu nedošlo k žádnému donucování, ale šlo pouze o výzvu k prokázání totožnosti. Stěžovatelka rovněž poukázala na to, že zákonný důvod zjišťování totožnosti byl žalobci sdělen ihned po jeho dotazu a zasahující policista v okamžiku, kdy si telefonátem ověřil, zda trvá pátrání po konkrétní osobě, okamžitě úkon směřující ke zjištění totožnosti žalobce ukončil.

[6] Stěžovatelka namítla, že od samého počátku byla akce zaměřena na pátrání po hledaných nebo pohřešovaných osobách, jež byla vyhlášena již před tím, než došlo k samotnému zásahu. Policista nemá zákonnou povinnost s předstihem informovat osobu, která odpovídá popisu hledané nebo pohřešované osoby, že bude následovat výzva k prokázání totožnosti. Městský soud se rovněž nezabýval odůvodněním otázky přiměřenosti nyní posuzovaného zásahu. Závěry městského soudu ohledně nezákonnosti stěžovatelkou pořízeného zvukově obrazového záznamu z nyní posuzovaného zásahu jednak nemají oporu v zákoně, neboť policie může dle § 62 odst. 1 zákona o policii pořizovat záznamy osob, jednak městský soud v souladu s díkčí § 87 s. ř. s. ani nebyl zmocněn k tomu, aby správnímu orgánu přikázal zničit či zajistit zničení obrazových záznamů. Stěžovatelka v této souvislosti poukázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2013, č. j. 3 Aps 3/2013 – 25, a konstatovala, že pokud žalobce v petitu své žaloby navrhl uložení povinnosti, je žaloba v tomto bodě ve smyslu § 85 s. ř. s. nepřijatelná. Pořízení záznamu navíc nebylo zásahem správního orgánu. V daném případě policisté nejednali jako správní orgán, ale jako ozbrojený bezpečnostní sbor, neboť měli podezření, že žalobce je osobou odpovídající popisu hledané nebo pohřešované osoby. Stěžovatelka tyto skutečnosti uvedla ve svém vyjádření k žalobnímu návrhu, avšak městský soud se jimi vůbec nezabýval, čímž porušil § 132 a § 157 odst. 2 zákona č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Navíc neuvedl ani jediný důkaz, o který by opíral svoje rozhodnutí, a v napadeném rozsudku citoval výhradně tvrzení žalobce, přičemž v několika případech změnil

jejich smysl. Tato pochybení zakládají dle názoru stěžovatelky zjevnou nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku pro nedostatek důvodů.

[7] Žalobce ve svém obsáhlém vyjádření ke kasační stížnosti předeštel svou verzi události. Uvedl, že dne 12. 3. 2013 v 15.00 hod. jel svým vozidlem, které řídil T. H., Vršovickou ulicí v Praze, přičemž byl zastaven dvojicí policistů. Jeden z nich si od řidiče T. H. vyžádal jeho řidičský průkaz, zelenou kartu a osvědčení o registraci vozidla, žalobce si vůbec nevšímal. Žalobce z automobilu vystoupil, zapsal si registrační značku vozidla stěžovatelky parkujícího na chodníku a ze svého kufru vyjmul videokameru. Ačkoli průběh silniční kontroly nijak nekomentoval, policista ho oslovil s tím, že parkování na chodníku má povoleno od nadřízeného. Policista poté pokračoval slovy, že žalobce si silniční kontrolu nahrává a že tedy chce vědět, kdo tady nahrává, a proto bude chtít vidět žalobcův občanský průkaz. Žalobce mu odmítl vyhovět, stejně jako jeho následné výzvě ke sdělení osobních údajů, a začal (stejně jako řidič vozidla) pořizovat videozáznam. Policista ho poté znovu několikrát vyzval k předložení občanského průkazu nebo ke sdělení jeho osobních údajů s konstatováním, že v opačném případě může být předveden. Na dotaz žalobce k důvodu takové výzvy policista odpověděl, že „provádí pátrání po osobách, vozidlech a věcech“ a že jde o „bezpečnostní akci“. Na žalobcův dotaz, zda jeho vzezření odpovídá popisu nějaké konkrétní hledané osoby, měl policista odpovědět, že od vzniku republiky je takových osob tolik, že to nemůže vědět, že si nemůže pamatovat každou hledanou osobu. V průběhu dalšího dohadování měl tento policista připustit, že totožnost žalobce chtěl vědět jen proto, aby „věděl, s kým jedná“. Policista se měl dále dožadovat provedení kontroly povinné výbavy žalobcova vozidla, od tohoto jednání však upustil. Nevyhověl sice žalobcově žádosti o přivolání nadřízeného, ale nadiktoval mu telefonní číslo na místní oddělení policie ve Vršovcích, kde bylo žalobci řečeno, že o problému již vědí, řeší ho a budou žalobce kontaktovat. Mezitím policisté zadržovali doklady T. H., po 9 až 10 minutách čekání přistoupili k vozidlu žalobce, přičemž jeden z nich držel v ruce mobilní telefon (dle názoru žalobce soukromý), kterým žalobce natáčel a znovu jej vyzval k předložení občanského průkazu nebo ke sdělení jeho osobních údajů, čemuž žalobce nevyhověl. Policista měl prohlásit, že o tom sepíše úřední záznam, vrátil T. H. doklady a spolu se svým kolegou přibližně v 15.30 hod. odjel.

[8] Výše popsané jednání měl žalobce za protiprávní a šikanózní. Rovněž vozidlo řízené T. H. bylo zastaveno bez legitimního důvodu a samotná doba tohoto zjevně bezdůvodného úkonu, prodloužená v důsledku protiprávního jednání policisty, byla nepřiměřeně dlouhá a v rozporu se zásadou přiměřenosti uvedenou v § 11 písm. a) a c) zákona o policii. Dle jeho názoru policisté dali najevo, že žádný zákonný důvod k zjišťování jeho totožnosti neexistoval, již tím, že po T. H. občanský průkaz vůbec nežádali a odjeli, aniž dokončili započaté úkony směřující k zjišťování totožnosti žalobce. Stěžovatelka měla v průběhu vyřizování žalobcovy stížnosti proti uvedenému zásahu rozdílně nakládat s důkazy poskytnutými žalobcem a T. H., jejichž obsah na rozdíl od záznamu provedeného zasahujícím policistou pouze stručně shrnula do dvou vět. Videozáznamy pořízené žalobcem a T. H. také nebyly provedeny jako důkazy v řízení před soudem.

[9] Žalobce poukázal na to, že tvrzení stěžovatelky jsou nepravdivá a vzájemně rozporná. Konstatoval, že policista po zastavení vozidla odůvodnil ve smyslu § 13 zákona o policii tento úkon stroze slovy „silniční kontrola“, což dle § 63 odst. 2 citovaného zákona důvodem pro zjišťování totožnosti není. Stěžovatelka neprovedla výslech T. H., který mohl dosvědčit, že zasahující policista výslovně prohlásil, že hledaných osob je tolik, že si nemůže pamatovat každou hledanou osobu, čímž zcela popřel svá pozdější účelová tvrzení. Další rozpor měl podle žalobce spočívat v tom, že policisté ho i po údajném zjištění, že hledaná osoba, která měla odpovídat popisu žalobce, již v pátrání není, znovu vyzývali k prokázání totožnosti a současně pořizovali jeho zvukové obrazový záznam. Dle názoru žalobce mělo pořizování tohoto záznamu sloužit k zachycení

pokračování

dodatečně účelově zdůvodněné výzvy k předložení občanského průkazu a k zachycení jeho podoby, aby mohla být stěžovatelkou vyhledána pokud možno co nejvíce jemu podobná hledaná osoba.

[10] Žalobce sice pokládal napadený rozsudek za věcně správný, neztotožnil se s ním však v části týkající se oprávněnosti pořizování zvukově obrazového záznamu jeho osoby, zvláště ve vztahu k podmínce nezbytnosti a přiměřenosti takového postupu. Odkázal přitom na nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2008, sp. zn. I. ÚS 1835/07, a ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. I. ÚS 1849/08, z nichž vyplývá, že každý zásah do osobní sféry jednotlivce musí sledovat předvídatelný a racionálně zdůvodnitelný účel, musí být přiměřený a odůvodněný konkrétní skutečností. Není tak možné tvrdit, že pominuly důvody pro zjištění totožnosti žalobce, a zároveň konstatovat, že postup policisty, který jej vyzýval k prokázání totožnosti a pořizoval jeho obrazově zvukový záznam, byl zákonný.

[11] Žalobce považoval výše popsaný postup stěžovatelky, jehož skutečným důvodem bylo to, že si zapsal číslo policejního vozidla, za nezákonný a především neadekvátní. Žalobce s policisty jednal věcně a pouze se bránil vůči šikaně a zneužití pravomoci úřední osoby, nechoval se tedy arogantně, jak bylo uvedeno ve stížnostním spisu. S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 8. 2012, č. j. 9 As 52/2012 – 32, považoval nyní posuzovaný zásah za neoprávněný a nepřiměřený, protože byl vyvolán okolnostmi, které oprávnění k zjišťování totožnosti nezakládají. Byl toho názoru, že stěžovatelka s ním v rozporu se závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 29. 2. 2008, sp. zn. II. ÚS 2268/07, jednala svévolně bez minimálního respektu k základním právům a svobodám jednotlivce a učinila z něj pouhý objekt státní vůle. Jednáním stěžovatelky, jež žalobce vnímal jako šikanózní a ponižující, mělo být zasaženo do jeho práv zaručených čl. 7 a 10 Listiny základních práv a svobod. Zároveň měl obavu, že policista splní to, čím mu vyhrožoval, a slovní konflikt jím vyvolaný přeroste v konflikt násilný. Místní oddělení policie, na něž se telefonicky obrátil, mu neposkytlo žádnou pomoc, přestože k tomu bylo povinno. Při vyřizování jeho stížnosti stěžovatelka mechanicky vycházela ze lživých tvrzení policistů, manipulovala s důkazy a deformovala je tak, aby nevyšly najevo základní nesrovnalosti.

[12] Dle názoru žalobce je žalovaným správním orgánem v této věci stěžovatelka, nikoli Ministerstvo vnitra, neboť při úkonu započatém zastavením vozidla se slovy „silniční kontrola“ jednala dle zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů. Žalobce byl rovněž toho názoru, že dokud existuje neoprávněný obrazový záznam osobních údajů, pak důsledky takového zásahu ve smyslu § 87 odst. 2 s. ř. s. trvají, a proto má soud kompetenci přikázat žalovanému, aby obnovil stav před zásahem, tj. aby takový záznam zničil. Při pouhém určení nezákonnosti zásahu by soudní ochrana práv byla pouze akademická a neefektivní. Rozhodnutí správního soudu deklarující nezákonnost zásahu správního orgánu slouží mimo jiné k usnadnění důkazní situace poškozeného, domáhajícího se náhrady škody v režimu podle zákona č. 82/1998 Sb. Soud rozhodující o nárocích podle tohoto zákona je takovým rozhodnutím správního soudu vázán, jedná se však o řízení mimoběžná, která mají odlišný účel, a uplatnění nároku podle citovaného zákona tedy není jiným právním prostředkem ve smyslu § 85 s. ř. s. Odůvodnění, jímž stěžovatelka obhajovala postup zasahujícího policisty, je dle názoru žalobce v rozporu s tím, co sám policista prohlásil, a jedná se tak o účelové fabulace. Žalobce uzavřel, že postup policistů byl nezákonný, v rozporu s Listinou základních práv a svobod, a stěžovatelka toto zneužití pravomoci úředních osob od počátku zastírala a pokračuje v tom i nadále.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), osobou oprávněnou (§ 102 s. ř. s.) a za stěžovatelku jedná její zaměstnanec, který má vysokoškolské právnické vzdělání vyžadované podle zvláštních zákonů pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je tedy přípustná.

[14] Nejvyšší správní soud poté posoudil důvodnost kasační stížnosti. Zkoumal přitom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[15] Stěžovatelkou uplatněné důvody kasační stížnosti určují svou povahou sled, v jakém se jimi Nejvyšší správní soud musí zabývat. Jako první posoudil námitku stěžovatelky týkající se nedostatku její pasivní legitimace, neboť představuje důvod ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tedy zmatečnost řízení před soudem, a v případě, že by tato námitka byla shledána důvodnou, nemohl by napadený rozsudek obstát.

[16] Podle § 83 s. ř. s. „*[ž]alovaným je správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah; jde li o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, který není správním orgánem, anebo příslušníka takového sboru, je žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen, a u obecní policie obec.*“ Na základě citovaného ustanovení lze u žalob na ochranu před nezákonným zásahem rozlišit dva způsoby určení žalovaného. Dle prvního způsobu, jenž se uplatní u zásahových žalob směřujících proti správnímu orgánu, je žalovaný určen žalobním tvrzením žalobce. Při druhém způsobu (§ 83 s. ř. s. část za středníkem) plyne určení žalovaného přímo ze zákona. To se týká situace, kdy zásah nebyl proveden správním orgánem, ale šlo o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, který není správním orgánem, anebo příslušníka takového sboru. V takovém případě je pak žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen (u obecní policie je žalovaným příslušná obec). Při tomto způsobu určení žalovaného postačí, když žalobce v žalobě popíše zásah, který považuje za nezákonný, a uvede, který ozbrojený sbor jej provedl. Případné nesprávné určení žalovaného v žalobě jakožto správního orgánu, který takový sbor řídí nebo jemuž je sbor podřízen, je soud povinen korigovat a jako se žalovaným jednat se správním orgánem, který řídí ozbrojený sbor, jenž se zásahu měl dle žaloby fakticky dopustit (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2008, č. j. 2 Aps 4/2008 – 138, všechna v tomto rozsudku citovaná rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

[17] V nyní posuzované věci se jedná o zásahovou žalobu směřující proti úkonu spočívajícímu v tom, že příslušníci policie po žalobci požadovali předložení občanského průkazu (resp. prokázání totožnosti) a pořizovali jeho obrazové záznamy. Městský soud uvedl, že Policie ČR v dané věci prováděla silniční kontrolu a měla tak postavení správního orgánu. Toto odůvodnění je sice stručné, ale bezrozporné, takže nemůže zatížit napadený rozsudek vadou nepřezkoumatelnosti, jak namítla stěžovatelka. Závěr městského soudu je i věcně správný, neboť dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2011, č. j. 6 Aps 3/2011 – 63, „*[p]olice vystupuje při provádění úkonů podle § 124 silničního zákona jako správní orgán, resp. jako orgán moci výkoné, nikoliv jako ozbrojený bezpečnostní sbor.*“ Zásah vůči žalobci je totiž třeba vnímat ve vztahu k ucelenému skutkovému ději, tedy v daném případě v kontextu silniční kontroly, kterou stěžovatelka začala provádět u řidiče vozidla žalobce T. H. a jejíž existence není předmětem sporu. Veškeré žalobcem tvrzené skutečnosti, v nichž spatřoval nezákonný zásah policistů, se totiž odehrály v průběhu této silniční kontroly a měly s ní úzkou skutkovou souvislost. Dovožovat odlišné postavení stěžovatelky

pokračování

z charakteru jednotlivých částí této silniční kontroly by bylo ryze formalistické a vedlo by k neudržitelným závěrům, kdy by užitím takové interpretace policisté při provádění jediného úkonu (kupř. pořizování záznamu žalobce a jeho vozidla) jednali ve vztahu k řidiči T. H. v postavení správního orgánu a ve vztahu k žalobci jako příslušníci ozbrojeného sboru; či jeden policista by mohl ve stejný okamžik vystupovat jako příslušník ozbrojeného sboru, zatímco druhý policista by jednal jako správní orgán. Pokud tedy žalobce v žalobě výslovně označil jako žalovaného Policii České republiky, Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy – Obvodní ředitelství policie Praha IV, a s takto označeným žalovaným pak městský soud pak v řízení jednal, nelze takovému postupu nic vytknout.

[18] Nejvyšší správní soud se dále zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku, do níž spadají i výtky stěžovatelky namítající porušení § 132 a 157 odst. 2 o. s. ř. Nepřezkoumatelnost je natolik závažnou vadou rozhodnutí krajského soudu, že se jí Nejvyšší správní soud musí zabývat i tehdy, pokud by ji stěžovatelka nenamítla, tedy z úřední povinnosti (srov. § 109 odst. 4 o. s. ř. s.). Má-li rozhodnutí soudu projít testem přezkoumatelnosti, je třeba, aby se ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) o. s. ř. s. jednalo o rozhodnutí srozumitelné, s uvedením dostatku důvodů podporujících výrok rozhodnutí. Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je dána především tehdy, opřel-li soud rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 – 75, publ. pod č. 133/2004 Sb. NSS), nebo pokud zcela opomenul vypořádat některou z námitek uplatněných v žalobě (viz např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 27. 6. 2007, č. j. 3 As 4/2007 – 58, rozsudek ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 – 73, publ. pod č. 787/2006 Sb. NSS, či rozsudek ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004 – 74). Za nepřezkoumatelná pro nesrozumitelnost lze považovat zejména ta rozhodnutí, která postrádají základní zákonné náležitosti; z nichž nelze seznat, o jaké věci bylo rozhodováno či jak bylo rozhodnuto; která zkoumají správní úkon z jiných než žalobních důvodů (pokud by se nejednalo o případ zákonem předpokládaného přezkumu mimo rámec žalobních námitek); jejichž výrok je v rozporu s odůvodněním; která vůbec neobsahují právní závěry vyplývající z rozhodných skutkových okolností nebo jejichž důvody nejsou ve vztahu k výroku jednoznačné (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 – 130, publikovaný pod č. 244/2004 Sb. NSS).

[19] Výše uvedená pochybení však zdejší soud v napadeném rozsudku neshledal. Z napadeného rozsudku je zcela jednoznačně seznatelné, jakými úvahami se městský soud řídil a k jakým závěrům dospěl. Zároveň je třeba dodat, že stěžovatelce lze částečně přisvědčit v tom, že v napadeném rozsudku absentují úvahy soudu, jež by stručně zhodnotily důkazy a shrnuly, jaké skutečnosti považoval městský soud za prokázané. Na počátku vlastního odůvodnění napadeného rozsudku se městský soud pouze omezil na stručný odkaz na „spisový materiál“, aniž by při hodnocení jednotlivých skutkových okolností uvedl, z jakých konkrétních důkazů, případně listin založených ve správním spisu, vycházel. Tento postup jistě byl na úkor přehlednosti a přesvědčivosti napadeného rozsudku, zároveň je však třeba dodat, že neměl vliv na jeho zákonnost a správnost [srov. např. závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Afs 57/2011 - 95, dle něhož porušení § 157 odst. 2 o. s. ř. bez dalšího automaticky nevede k úspěšnému uplatnění kasační námítky podle § 103 odst. 1 písm. d) o. s. ř. s.; podmínkou je vždy nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu]. Stejný závěr lze vztáhnout i na námítky stěžovatelky, jež se týkaly absence podrobného shrnutí jejího vyjádření k žalobě v odůvodnění napadeného rozsudku či údajných úprav tvrzení žalobce. Skutkový děj není předmětem sporu a je doložen důkazními prostředky shromážděnými ve stížnostním spisu policie (např. vyjádření všech zainteresovaných osob, tři různými osobami nezávisle pořízené obrazové zvukové záznamy podstatných částí nyní posuzovaného zásahu). Stěžovatelkou namítané rozpory se svou povahou

netýkají skutkových okolností, resp. nejsou pro posouzení věci podstatné. Jestliže stěžovatelka v kasační stížnosti uvedla, že žalobce byl vyzván k prokázání totožnosti, a nikoli primárně k předložení občanského průkazu, není to pro určení nezákonnosti zásahu s ohledem na znění § 63 zákona o policii rozhodující. Citované ustanovení totiž dopadá již na výzvu k prokázání totožnosti a stanovuje tak zároveň i zákonné podmínky pro výzvu k předložení občanského průkazu. Pro posouzení věci není rovněž podstatné ani striktní rozlišování mezi zásahem a donucením, neboť soudní řád správní pojímá zásah, pokyn nebo donucení jako „zásah“ správního orgánu v širším smyslu (§ 82 s. ř. s.). Pokud městský soud nedůvodně přisoudil stěžovateli úvahu ohledně subsidiarity žaloby na ochranu před nezákonným zásahem a uplatněním nároku na přiměřené zadostiučinění podle zákona č. 82/1998 Sb., lze toto pochybení považovat toliko za nadbytečnou (avšak věcně správnou) pasáž, jež neměla vliv na zákonnost napadeného rozsudku.

[20] V nyní posuzované věci je nesporné, že žalobce byl dne 12. 3. 2013 v odpoledních hodinách v Praze 10 ve Vršovické ulici policisty několikrát vyzván k předložení občanského průkazu, respektive ke sdělení údajů nutných pro zjištění totožnosti. Když tomuto požadavku nevyhověl, byly policistou rovněž pořizovány jeho zvukově obrazové záznamy. V této souvislosti lze poukázat na existenci takzvaného „*práva na informační sebeurčení*“, dovozeného konstantní judikaturou Ústavního soudu, dle níž z čl. 2 odst. 2 Listiny vyplývá, že jen osoba sama je oprávněna rozhodnout o tom, jaké údaje o sobě poskytne, pokud jí zákon neukládá v tomto směru povinnost tak, jak to předvídá čl. 4 odst. 1 Listiny (v podrobnostech viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 11. 2002, sp. zn. I. ÚS 512/02, publikovaný pod N 143/28 SbNU 271, všechna zde citovaná rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná z <http://nalus.usoud.cz>).

[21] V první části nyní posuzovaného zásahu sice žalobce své osobní údaje policistovi neposkytl, ale policista jej časově omezoval opakovanými výzvami k prokázání totožnosti. Pořízení jeho obrazově-zvukového záznamu, jímž byl nyní posuzovaný zásah ukončen, pak již nepochybně představovalo zásah do práva na soukromí zaručeného čl. 10 odst. 2 a 3 Listiny; jež zahrnuje nejen ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním osobních údajů, ale také před jejich neoprávněným zjišťováním, které shromažďování a jinému nakládání s nimi předchází (srov. závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2013, č. j. 6 Aps 7/2013 – 81). Postup žalované tak lze nepochybně hodnotit jako zásah ve smyslu § 82 s.ř. s.

[22] Nejvyšší správní soud při hodnocení povahy opakovaných výzev policisty směřujících k prokázání totožnosti žalobce navázal na své úvahy vyjádřené v jednom ze svých dřívějších rozhodnutí (rozsudek ze dne 22. 5. 2008, č. j. 2 Aps 3/2007 - 91, publ. pod č. 2199/2011 Sb. NSS), které se sice týkalo postupu správce daně vůči daňovému subjektu (konkrétně předvolání k dostavení se k jednání v daňovém řízení), avšak jeho závěry jsou aplikovatelné i na projednávaný případ. Zde bylo vysloveno, že „*[z]ásahem mohou být obecně úkony, které nejsou činěny formou rozhodnutí, ale přesto jsou závazné pro osoby, vůči nimž směřují. Tyto osoby jsou povinny na jejich základě něco konat, nějaké činnosti se zdržet nebo nějaké jednání strpět, a to na základě jak písemného, tak i ústního či jinak daného pokynu či příkazu. (...) Pokyn správce daně k osobní účasti jednatele stěžovatele při ústním jednání v daňovém řízení lze považovat za závazný a přímo vynutitelný úkon, neboť v případě jeho nerespektování může správce daně vymoci osobní účast předvedením prostřednictvím příslušných orgánů Policie ČR. Charakter tohoto úkonu netkví v pouhém sdělení o stavu určitých věcí nebo určitého řízení, neboť jeho obsah je natolik spojen s negativními důsledky, které tuto osobu za určitých zákonem předvídaných podmínek mohou postihnout, že již tuto situaci lze považovat za zkrácení subjektivních práv této osoby. Dá se předpokládat, že daňový subjekt je do té míry ovlivněn snahou předejít možnému předvedení prostřednictvím příslušných orgánů Policie ČR, že rozhodnutí dostavit se k jednání v daňovém řízení nelze považovat za projev svobodné vůle, nýbrž za způsob neformálního donucení. V daném*

pokračování

případě proto rozhodnutí o předvolání k jednání v daňovém řízení dosahuje zákonem předpokládané intenzity zásahu, neboť na jeho základě je daňový subjekt povinen něco konat.“ Paralela s nyní posuzovaným zásahem je zřejmá. Policista žalobce opakovaně vyzýval, aby prokázal svou totožnost a připojil i poučení o tom, že nevyhovění vznesenému požadavku může vést až k předvedení žalobce za účelem zjištění totožnosti. Vydal tedy ústní pokyn, aby žalobce něco konal, který byl pro něho závazný, a pokud by policista trval na svém, tak i vynutitelný (§ 63 odst. 3 zákona o policii). Z toho plyne, že vytýkané jednání policistů vůči žalobci již v popsané intenzitě a „fázi dokonání“ je třeba považovat za zkrácení jeho subjektivních práv. Důvod, proč výzvu policisty k určitému konání kvalifikovat jako závazný a vynutitelný pokyn spojený s určitými povinnostmi, tkví v nutnosti garantovat jednotlivci dostatečně rychlou ochranu jeho práv (srov. výše citovaný rozsudek), zjednodušeně řečeno, není třeba vykávat se žalobou, až dojde k předvedení.

[23] Spornou otázkou je tak určení, zda byly v nyní posuzované věci splněny zákonné podmínky pro zásah do veřejných subjektivních práv žalobce. Pro posouzení zákonnosti tohoto zásahu jsou zásadní ustanovení § 63 odst. 1 a 2 zákona o policii, jež pro policii vytváří zákonný rámec pro zjišťování identity osob důležitých pro plnění jejich úkolů a která zní:

„(1) Prokázáním totožnosti se rozumí prokázání jména, popřípadě jmen, příjmení, data narození a v případě potřeby také adresy místa trvalého pobytu, adresy místa pobytu nebo adresy bydliště v zahraničí, rodného čísla a státní příslušnosti. Rozsah a způsob zjišťování osobních údajů musí být přiměřené účelu zjišťování totožnosti.

(2) Policista je oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti osobu

- a) podezřelou ze spáchání trestného činu nebo správního deliktu,*
- b) zadržující se v prostoru, o kterém lze důvodně předpokládat, že se v něm zadržují cizinci bez povolení oprávnujícího k pobytu na území České republiky,*
- c) bezdůvodně se zadržující v bezprostřední blízkosti policií chráněného prostoru nebo v místě, z něhož lze tento prostor účinně obrozit,*
- d) od níž je požadováno vysvětlení,*
- e) odpovídající popisu hledané nebo pohřešované osoby,*
- f) vstupující do policií chráněného objektu nebo prostoru anebo do místa, kam je policistou zakázán vstup, nebo z tohoto objektu, prostoru anebo místa vycházející,*
- g) která má na místě veřejně přístupném zbraň a je důvodně podezřelá, že zbraň může být užito k násilí nebo pobuřiče násilím,*
- h) zadržující se v blízkosti místa, kde došlo ke spáchání trestného činu nebo správního deliktu, k požáru anebo jiné mimořádné události,*
- i) která má být předvedena na žádost příslušného orgánu podle jiného právního předpisu,*
- j) která je oznamovatelem podezření ze spáchání trestného činu nebo správního deliktu,*
- k) na žádost jiné osoby, která má na zjištění totožnosti právní zájem, jakož i osobu, která o prokázání totožnosti policistovi žádá, a zjištěné osobní údaje předat osobě, která o prokázání totožnosti požádala, nebo*
- l) při plnění jiného úkolu, je-li to nezbytné k ochraně bezpečnosti osob a majetku, veřejného pořádku nebo pro předcházení trestné činnosti.“*

[24] Stěžovatelka měla za to, že policista zákonným způsobem vyzval žalobce k prokázání totožnosti podle § 63 odst. 2 písm. e) zákona o policii. Tento důvod umožňuje policistovi vyzvat k prokázání totožnosti osoby, které svým vzhledem či dalšími znaky (vozidlo, chování, oblečení, přítomnost ve skupině dalších osob) odpovídají popisu hledané či pohřešované osoby (srov. Vangeli, B. *Zákon o Policii České republiky*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 264). Vymezení hledané a pohřešované osoby obsahuje § 111 písm. c), resp. d) zákona o policii, přičemž u obou z nich musí být splněna podmínka formálního vyhlášení pátrání po této osobě, jež je provedeno uvedením individualizovaných informací o ní do informačního systému.

Z toho vyplývá, že důvod předjímaný § 63 odst. 1 písm. e) zákona o policii je naplněn tehdy, pokud osoba odpovídá některé konkrétní hledané či pohřešované osobě. Bez splnění této podmínky nelze tento důvod pro prokázání totožnosti aplikovat, a to ani s poukazem na obecné vymezení úkolů policie v § 2 zákona o policii, ani při plošně vymezené bezpečnostní akci zaměřené na pátrání po osobách či věcech.

[25] Pokud tedy policista k dotazu žalobce na důvod předložení občanského průkazu sdělil, že jej má předložit mimo jiné „*v rámci pátrání po osobách, máme dopravně bezpečnostní akci, pátráme po osobách, vozídlech a věcech (...) já si nepamatuju veškeré osoby vyjeté od roku devadesát tři od vzniku samostatné České republiky, které jsou v pátrání*“, je patrné, že nejednal v intencích § 63 odst. 2 písm. e) zákona o policii, neboť podmínky pro aplikaci citovaného ustanovení chápal nepřipustně široce. Pro tvrzení stěžovatelky, že zasahující policista od počátku jednal v souvislosti s pátráním po konkrétní osobě popisem odpovídající žalobci, naopak nelze najít žádnou oporu v důkazech. Žalovaná nikdy v průběhu řízení před správními soudy nepředložila z informačního systému pocházející konkrétní podklad ke zjišťování totožnosti žalobce pro jeho podobu (či jiný společný znak) s hledanou či pohřešovanou osobou, po níž bylo vyhlášeno, event. v mezidobí i ukončeno, pátrání. Za takový podklad se nedá považovat ani listina založená na č. l. 57 správního spisu, jež bez zdůvodnění zachycuje podobu blíže nespecifikované osoby. Není vyloučeno, že tato listina byla výsledkem *ex post* vyhledávání (založeném na obrazovém záznamu pořízeném zasahujícími policisty) hledané či pohřešované osoby co nejvíce podobné žalobci; to však pro věc není podstatné, neboť stěžovatelka o tuto listinu svou argumentaci v kasační stížnosti neopírá. Oporu v důkazech rovněž nelze nalézt pro další tvrzení stěžovatelky, že zasahující policista po telefonickém ověření, že pátrání po osobě popisem odpovídající žalobci bylo skončeno, zásah vůči žalobci ukončil. Toto tvrzení je v přímém rozporu se záznamem pořízeným zasahujícím policistou poté, co s kolegou měli telefonicky ověřovat trvání pátrání, z něhož je patrné, že i po několika minutách, jež strávili (telefonováním) ve služebním voze, pokračoval ve výzvách směřujících ke zjišťování totožnosti žalobce (viz přepis záznamu na č. l. 69 a 70 správního spisu). Nejvyšší správní soud neshledal ani žádný jiný zákonný důvod, který by zasahujícího policistu opravňoval k výzvě k prokázání totožnosti. Za daných skutkových okolností by v úvahu připadal ještě důvod podle § 63 odst. 2 písm. a) zákona o policii, avšak nyní posuzovanému zásahu nepředcházelo žádné oznámení (či *ex offo* zahájení řízení) o přestupku či jiném správním deliktu souvisejícím se žalobcem a stěžovatelka ani nic takového netvrdila. Podobně nepřipadný by byl i důvod uvedený pod písm. d) téhož ustanovení, neboť žádné vysvětlení zjevně od žalobce požadováno nebylo. Lze tedy konstatovat, že výzvy k prokázání totožnosti žalobce byly provedeny bez potřebného zákonného zmocnění.

[26] Pro úplnost lze dodat, že pokud stěžovatelka namítá, že městský soud založil své závěry o nezákonnosti zásahu na tom, že sdělení důvodu pro výzvu k prokázání totožnosti této výzvě nepředcházelo, nemůže jí Nejvyšší správní soud přisvědčit, neboť městský soud v této pasáži přímo nedovozoval nezákonnost zásahu, ale pouze rekapituloval skutečnosti, na nichž založil své závěry o účelovosti tvrzení stěžovatelky. Stěžovatelce nesvědčí ani závěry jí citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2011, sp. zn. 6 Ans 3/2011 (stěžovatelka má patrně na mysli rozsudek zdejšího soudu sp. zn. 6 Aps 3/2011 ze stejného dne), neboť v něm bylo shledáno, že legitimním důvodem pro zásah do osobní sféry jednotlivce je dohled nad bezpečností a plynulostí provozu na pozemních komunikacích vyjádřený v § 124 odst. 9 zákona o silničním provozu. V nyní posuzovaném případě lze obdobné legitimní důvody pro zásah do osobnostní sféry žalobce spatřovat v již citovaném taxativně vymezeném § 63 odst. 2 zákona o policii. Podmínky pro jejich uplatnění však nebyly splněny, a nyní posuzovaný zásah tak byl nezákonný. V případě konstatování nezákonnosti zásahu již není nutné vést úvahy o jeho přiměřenosti, takže městský soud nepochybil, když se jimi podrobně nezabýval.

pokračování

[27] Obrazově zvukový záznam nahraný na mobilní telefon zasahujícího policisty, v němž policista opět žalobce vyzývá k prokázání totožnosti, obchází jeho vozidlo a detailně zabírá doklady T. H., lze v této souvislosti hodnotit jako pokračování nezákonného zásahu započatého první neoprávněnou výzvou k prokázání totožnosti žalobce (nelze tedy najít opodstatnění pro tvrzení, že by se jakýmkoli způsobem změnilo postavení stěžovatelky a tím i pasivní legitimize). Jelikož pořizování takového záznamu nemělo oporu v zákoně, stěžovatelka tento úkon nemohla provádět v souvislosti s plněním jí zákonem svěřeného úkolu, což zcela vylučuje aplikaci § 62 odst. 1 zákona o policii. Není tedy již namístě posuzovat splnění podmínky nezbytnosti pořizování záznamu, uvedené v citovaném ustanovení. Ke shodným závěrům dospěl i městský soud, který se k zákonnosti pořízení záznamu policií zprvu vyjadřoval obecně, což však stěžovatelka v kasační stížnosti mylně považovala za úvahu přímo související s nyní posuzovanou věcí. Rovněž není patrné, proč stěžovatelka vedla polemiku týkající se skutečnosti, že nyní posuzovaný záznam byl pořízen na soukromý mobilní telefon policisty, neboť městský soud z této skutečnosti nezákonnost záznamu neodvozoval. Jestliže stěžovatelka namítla, že pokud městský soud měl tento záznam za nezákonný, nemohl jej ani použít jako důkaz v řízení o žalobě, je tato argumentace zjevně absurdní, neboť zjišťování zákonnosti tohoto záznamu bylo dílčím předmětem řízení.

[28] Stěžovatelka předmětem své další kasační námitky učinila tvrzení, že městský soud svévolně změnil petit žaloby. Nejvyšší správní soud si v této souvislosti je vědom zásady rovnosti stran (čl. 96 odst. 1 Ústavy) a nestrannosti soudu (čl. 36 odst. 1 Listiny). V nyní posuzované věci je namístě zohlednit specifický charakter řízení o žalobě proti nezákonnému zásahu. Pokud městský soud popis skutku, v němž žalobce spatřoval nezákonný zásah, formálně či stylisticky upravil, aniž by tím jakkoli změnil předmět řízení, nelze v takovém postupu spatřovat porušení práv stěžovatelky. Možnost deklarace nezákonnosti zásahu, který již netrvá (zde opakované výzvy policisty k prokázání totožnosti), totiž kromě jisté satisfakce napomáhá žalobci k rychlejší a efektivnější ochraně práv tím, že usnadňuje jeho důkazní situaci při uplatňování nároku na náhradu škody způsobené při výkonu veřejné moci nesprávným úředním postupem podle zákona č. 82/1998 Sb. Jestliže tedy městský soud do výroku napadeného rozsudku nepřevzal ze žalobního petitu v části „(...) *kdy byl žalobce pobruškou předvedení donucován, aby předložil svůj občanský průkaz (...)*“ slova „*pobruškou předvedení*“, nijak tím nezměnil předmět řízení, ale tímto postupem pouze přispěl k přesnějšímu a objektivnějšímu popisu nezákonného zásahu, lepší srozumitelnosti výroku napadeného rozsudku a tím i k naplnění jednoho z účelů žaloby na ochranu proti nezákonnému zásahu, jímž je usnadnění postupu při domáhání se případné náhrady škody podle zákona č. 82/1998 Sb. Neopodstatněná je tak i námitka stěžovatelky, že žalobce nebyl k prokázání své totožnosti „donucován“, ale byl v souladu se zákonnou povinností stěžovatelky o této možnosti poučen, neboť ani případné užití odlišného termínu v popisu nezákonného zásahu namísto slova „donucován“ by žádným způsobem nezasáhlo do práv či povinností stěžovatelky.

[29] Stěžovatelce nelze přisvědčit ani v tom, že městský soud nebyl zmocněn k tomu, aby jí přikázal zničit či zajistit zničení obrazových záznamů. Ustanovení § 87 odst. 2 věta první s. ř.s. zní následovně: „*Soud rozsudkem určí, že provedený zásah byl nezákonný, a trvá-li takový zásah nebo jeho důsledky anebo hrozí-li jeho opakování, zakáže správnímu orgánu, aby v porušování žalobcova práva pokračoval, a přikáže, aby, je-li to možné, obnovil stav před zásahem.*“ Ze znění citovaného ustanovení plyne, že v žalobě proti zásahu, který trvá nebo trvájí jeho důsledky či hrozí jeho opakování, je možné domáhat se příkazujícího či zakazujícího výroku. Vzhledem k tomu, že pořízení záznamu osobních dat žalobce bylo nezákonným zásahem spočívajícím v porušení práva na soukromí, lze uchovávání takového záznamu považovat za trvání jeho důsledků, a proto byl městský soud oprávněn uložit stěžovatelce povinnost zničit tyto nezákonně získané záznamy. Se stěžovatelkou nelze souhlasit ani v tom, že žalobce se měl svého práva domáhat jiným právním prostředkem

a jeho žaloba tak byla v části týkající se jeho záznamu pořízeného policií dle § 85 s. ř. s. nepřijatelná. Pokud stěžovatelka odkazuje na závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2013, č. j. 3 Aps 3/2013 – 25, je třeba konstatovat, že předmětem citovaného rozsudku bylo posouzení otázky, zda a za jakých podmínek může být úřední osoba omezena ve svém právu na ochranu osobnosti, a zdejší soud v něm nevyslovil žádné úvahy o nepřijatelnosti správní žaloby v obdobných případech. Stěžovatelkou citovaná věta navíc nepředstavuje právní názor zdejšího soudu, ale část shrnutí napadeného rozsudku krajského soudu.

[30] Nejvyšší správní soud závěrem dodává, že je mu z úřední činnosti známo, že žalobce cíleně vyhledává situace, v nichž přinejmenším testuje, kde leží hranice pravomocí orgánů veřejné moci, přičemž jeho počínání má nezřídka rysy blížící se provokaci. I za takových podmínek by však měli ti, kdo za veřejnou moc jednájí (a to zejména policisté, kteří by vzhledem k povaze svých úkolů měli projevovat větší zdrženlivost než průměrný občan), obstat, tzn. být si vědomi svých zákonných oprávnění a povinností a v souladu s nimi také postupovat, a to i ve střetu s osobou, jež má právní vzdělání a je na konfliktní situace předem připravena.

[31] Je třeba rozlišovat situaci, kdy policista vznese neoprávněný požadavek, dotčená osoba se ohradí a policista uzná své pochybení a od dalšího nelegitimního jednání upustí. Takový postup policisty by představoval pouze nepatrný zásah do jejich subjektivních práv a správní soudy by patrně před takovým postupem ochranu za použití argumentu *de minimis* neposkytly. V protikladu k výše popsanému by pak byla hypotetická situace, kdy by žalobce byl k prokázání totožnosti předveden či by pod nátlakem svůj občanský průkaz předložil, a bez opory v zákoně by tak byl fakticky donucen poskytnout své osobní údaje. V nyní posuzované věci však nedošlo ani k jedné takové extrémní situaci. Zasahující policisté se nenechali svést k arogantnímu ani nezdvořilému chování a vystupovali korektně, což však samo o sobě ke konstatování zákonnosti jejich postupu nepostačuje. V době posuzovaného zásahu vyhodnotili situaci chybně a do práv žalobce zasáhli tím, že jej omezovali opakovanými výzvami k prokázání totožnosti a na tomto ničím nepodloženém požadavku trvali, a to poměrně dlouhou dobu, třebaže žalobce policisty srozumitelně upozorňoval, že k takovému postupu nemají zákonné oprávnění. V řízení o žalobcově stížnosti proti výše popsanému zásahu se pak snažili *ex post* předejít verzi události, jež by byla v souladu se zákonem, a situovali ji do těch míst skutkového děje, jež nebyly zachyceny nezpochybněnými obrazově zvukovými záznamy ze tří různých zdrojů. Takový postup nelze posuzovat jako toliko formální pochybení stěžovatelky a je namísto vůči němu poskytnout soudní ochranu. Tuto ochranu je však třeba vztáhnout pouze k nyní posuzované věci a nelze ji chápat jako nad rámec tohoto případu jdoucí zobecnění, které by kladením nepřiměřeného důrazu na formalizaci postupu policie ztěžovalo plnění jejich úkolů vymezených v § 2 zákona o policii.

IV. Závěr a náklady řízení

[32] Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že policista není oprávněn vyzvat osobu k prokázání totožnosti podle § 63 odst. 2 písm. e) zákona o policii toliko s paušálním odkazem na probíhající akci pátrání po osobách, aniž má k tomu konkrétní důvod, spočívající v tom, že osoba, jíž výzvu směřuje, odpovídá popisu osoby, po níž policie pátrá. Rovněž Nejvyšší správní soud neshledal pochybení městského soudu ve využití oprávnění uložit stěžovateli povinnost zničit záznam zasahující do žalobcova práva na soukromí, proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.).

pokračování

[33] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož účastník, měl-li ve věci úspěch, má proti druhému účastníkovi právo na náhradu všech nákladů řízení, pokud je vynaložil důvodně.

[34] Stěžovatelka v řízení o kasační stížnosti úspěch neměla. Žalobce měl ve věci plný úspěch, a proto mu Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. přiznal právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, které důvodně vynaložil vůči stěžovatelce. Žalobce ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 30. 4. 2014, č. j. 2 As 35/2014 – 68, uvedl, že požaduje náklady za poštovní související se zasláním tří podání (dvě žádosti o prodloužení lhůty k vyjádření ke kasační stížnosti a samotné vyjádření ke kasační stížnosti). Žalobce poté zaslal Nejvyššímu správnímu soudu také vyjádření k návrhu stěžovatelky na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud úspěšnému žalobci přiznal náhradu nákladů poštovního, jehož výše je zřejmá z obsahu spisu, vynaloženého v souvislosti se zasláním tří podání, konkrétně žádosti o prodloužení lhůty z důvodu jeho pobytu v zahraničí ze dne 17. 4. 2014, vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 30. 4. 2014 a vyjádření k návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ze dne 28. 5. 2014. Náhradu nákladů poštovního v souvislosti se zasláním opakované žádosti o prodloužení lhůty ze dne 24. 4. 2014 soud žalobci nepřiznal, neboť žalobce požádal o prodloužení lhůty kvůli značnému množství věcí, které vyřizoval pro svou zaměstnavatelku. Tuto skutečnost však nelze klást k tíži stěžovatelky a související náklad tedy nelze považovat za důvodně vynaložený ve smyslu § 60 odst. 1 s. ř. s. Celkově tak Nejvyšší správní soud přiznal žalobci částku 105 Kč. K zaplacení této částky pak Nejvyšší správní soud stanovil stěžovatelce přiměřenou lhůtu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. srpna 2014

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu